

TANGAZO LA SERIKALI NA. 897 la tarehe 15/12/2023

**SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA ZA WILAYA)
(SURA YA 287)**

SHERIA NDOGO

(Imetengenezwa chini ya kifungu cha 153(1))

SHERIA NDOGO YA USAFI WA MAZINGIRA YA HALMASHAURI YA WILAYA YA
KYERWA YA MWAKA 2023

Jina	1. Sheria Ndogo hii itajulikana kama Sheria Ndogo ya Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa ya Mwaka 2023.
Matumizi	2. Sheria Ndogo hii itatumika katika eneo lote la Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa.
Tafsiri	3. Katika Sheria Ndogo hii, isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo-
“Afisa Mwidhiniwa” maana yake ni Afisa yeyote atakayeteuliwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
“chakula” maana yake ni kitu chochote kinacholiwa au kunywewa na binadamu isipokuwa dawa;
“chanzo cha maji” maana yake ni kama ilivyotafsiriwa chini ya Sheria ya Usimamizi wa Rasilimali za Maji;
Sura ya 331	“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa;
“Mkurugenzi” maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa au Afisa yeyote atakayeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;
“kizimba cha taka” maana yake ni kizimba cha taka au

- chombo maalumu kilichowekwa na Halmashauri kwa ajili ya jamii kuhifadha taka ngumu kabla ya kusafirishwa kwenda kwenye jalala kuu lililoidhinishwa;
- “mkazi” maana yake ni mtu yeyote ambaye kwa kawaida anaishi kwenye eneo lililoko chini ya mamlaka ya Halmashauri na ambaye ama ana kaya au anaishi katika kaya au taasisi iliyopo katika eneo la Halmashauri;
- “maji taka” maana yake ni kama ilivyoainishwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira;
- “taka” maana yake ni kama ilivyoainishwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira;
- Sura ya 191 “taka ngumu” maana yake ni kama ilivyoainishwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira.

Wajibu wa
kufanya
usafi wa
mazingira

4. Itakuwa ni wajibu wa kila mkazi anayemiliki eneo la nyumba, kiwanja au biashara kuhakikisha kwamba-

- (a) mazingira yanayozunguka eneo lake yanakuwa safi wakati wote;
- (b) taka zote zinakusanywa na kufukiwa au kuondolewa kwa njia itakayoelekezwa na Halmashauri;
- (c) anachimba shimo la kutupia taka litakalokuwa na urefu usiopungua kimo cha futi 3 na upana usiopungua futi 2;
- (d) anajenga choo imara cha kudumu kwa matofali na kuzekwa kwa bati, tembe, majani au vigae chenye mlango unaofunga na kufunguka na kuhakikisha kwamba choo kinatumika wakati wote na kuwe na chombo cha maji tiririka na sabuni ya kunawa mikono; na
- (e) eneo lake halina mazalia ya mbu, panya na wadudu wengine hatarishi.

(2) Mtu yeyote atakayekiuka masharti ya aya ndogo ya (1) atakuwa ametenda kosa.

Uhifadhi wa maji taka

5.-(1) Kila mmiliki wa nyumba, kiwanda au eneo la biashara anatakiwa:-

- (a) kuhakikisha kuwa analo karo la kuhifadhi maji taka;
- (b) kunyonya maji taka pale karo linapojaa; na
- (c) kutotirisha au kutoelekeza maji kutoka vyooni, bafuni, karoni au viwandani kwenda barabarani, uchochoroni, mtoni, kwenye vyanzo vya maji, maeneo ya wazi, kwenye mfereji wa maji ya mvua au sehemu yoyote isiyotengwa kuhifadhi maji taka.

(2) Mtu yeyote atakayekiuka masharti ya aya ndogo ya (1) atakuwa ametenda kosa.

Utengenezaji na uuzaji wa vyakula

6. Mtu yeyote anayetengeneza, kuchoma, kupika, kuchemsha au kuuza chakula cha aina yoyote katika eneo la Halmashauri atatakiwa-

- (a) kuzingatia masharti na kanuni za afya; na
- (b) kuwa na kibali kutoka kwa Afisa Afya wa Halmashauri.

Upimaji wa afya

7. Itakuwa ni wajibu wa kila mhadumu wa hoteli, migahawa, baa, nyumba za kulala wageni, bucha, waoka mikate au watu wanaoshughulika na kuuza vyakula vilivyopikwa kuhakikisha kwamba wanapima afya zao kila baada ya miezi sita.

Uwezo wa Afisa Mwidhiniwa

8.-(1) Afisa Mwidhiniwa atakuwa na uwezo kuingia katika eneo lolote ndani ya Halmashauri wakati wa muda wa kazi kwa lengo la kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

(2) Afisa Mwidhiniwa atakuwa na uwezo wa kushauri au kuelekeza watu au mtu kutokuishi katika jengo ambalo linahatarisha afya au maisha ya watu na viumbe hai.

Vifaa vya
kuhifadhi
taka ngumu

9.-(1) Kila mmliki wa jengo la makazi au mpangaji wa jengo la makazi au mtu yeyote anayefanyia biashara katika eneo lolote ndani ya Halmashauri atatakiwa kuwa na chombo cha kuhifadhi taka chenye mfuniko na atawajibika kukusanya taka hizo kwenye vizimba vya kuzolea taka katika maeneo yaliyoainishwa.

(2) Kila mmiliki wa jengo au mpangaji wa nyumba iliyoko katika ukanda wa kijani, katika maeneo ambayo hayajapimwa atalazimika kuwa na shimo kubwa la kukusanyia taka ngumu katika eneo lake.

Ada ya
uzoaji taka

10. Halmashauri itawajibika kukusanya taka ngumu kutoka katika vizimba vya taka vilivyoainishwa katika kila kata, na wazalishaji taka watalipia ada au ushuru wa ukusanyaji wa taka kwa kiwango kilichoainishwa katika Jedwali la Kwanza la Sheria Ndogo hii.

Ukusanyaji
wa taka
ngumu

11.-(1) Ni marufuku kuweka uchafu wenye asili ya maji maji kwenye pipa la taka au kitu chochote kinachoweza kulipuka na kusababisha madhara.

(2) Taka ngumu zote zitakazokusanywa kwenye mapipa ya taka zitabaki kuwa mali ya mkazi au mmliki wa eneo lile mpaka zitakapokuwa zimefikishwa kwenye kizimba cha taka au zitakapokuwa zimetolewa na wakala kutoka katika eneo lake.

(3) Hairuhusiwi mtu yeyote kuchoma au kufukia taka ngumu bila kibali cha Halmashauri.

Eneo la
kutupa taka

12. Halmashauri itakuwa na wajibu wa:

- (a) kutenga eneo maalumu kwa ajili ya kutupia taka;
- (b) kuweka vyombo maalumu vya kutunzia taka katika maeneo ya Halmashauri; na
- (c) kutoa huduma ya uzoaji taka kwa malipo kutoka kwa wazalishaji wa taka hadi kwenye dampo.

Siku ya usafi

13.-(1) Kila Alhamisi ya wiki na Jumamosi ya mwisho wa mwezi itakuwa ni siku maalumu ya kufanya

usafi wa mazingira katika maeneo ya makazi na umma.

(2) Itakuwa ni wajibu na lazima kwa kila mkazi katika kijiji na kitongoji kushiriki usafi wa mazingira kwa siku iliyopangwa na Halmashauri katika maeneo yao na maeneo ya umma.

(3) Kila mtu atahakikisha eneo la makazi yake na vichochoro vilivyomzunguka, eneo analofanyia biashara, eneo la wazi lililo karibu naye kwa umbali wa mita kumi na eneo la mazingira ya Ofisi ni safi kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii.

Vikundi vya
usafi

14. Halmashauri itahamasisha uundaji wa Vikundi Jamii na kuvitambua ili kuviwezesha kufanya shughuli za udhibiti wa taka ngumu pamoja na usafi wa mazingira katika mitaa baada ya kuingia mkataba na Halmashauri.

Marufuku

15. Ni marufuku:

- (a) mtu yeyote kuendesha biashara ya upulizaji dawa au biashara ya kuua wadudu au wanyama waharibifu katika nyumba yoyote au mahali popote bila cheti cha taaluma kinachotambuliwa na Serikali na leseni kutoka Halmashauri;
- (b) mfanyabiashara yeyote kupanga bidhaa nje ya jengo lake la biashara, barabarani, vichochoroni au katika eneo lolote ambalo halikuidhinishwa kwa ajili ya shughuli hiyo;
- (c) mfugaji kuruhusu mifugo kuzurura hovyoka mitaani au barabarani;
- (d) mtu yeyote kutupa taka za aina yoyote barabarani au eneo lolote la wazi, kwenye vichochoro au kwenye chanzo chochote cha maji au katika eneo lolote ambalo halikutengwa kwa ajili ya shughuli hiyo;
- (e) mtu yeyote aliye ndani ya gari kudondosha taka ngumu nje ya gari likiwa ndani au nje ya kituo cha magari na sehemu yoyote ile ambapo gari hilo linapita;

- (f) mtu yeyote kuanzisha shughuli za kiwanda au mradi wowote unaoweza kuathiri mazingira bila kufanya tathmini ya athari kwa mazingira kwa mujibu wa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira;
- (g) mtu yeyote kuzuia maji kupita njia yake ya asili kwa kujenga au kulima au kuweka kitu chochote kwenye maji kitakachoingilia mtiririko wa asili wa maji katika chanzo cha maji;
- (h) mtu yeyote kuweka kitu chochote kwenye maji taka ambacho kinaweza kuathiri mtu yeyote au kuharibu mfumo wa tiba ya maji taka au kinachoweza kusababisha kuzuia mtiririko wa maji taka; na
- (i) mtu yeyote kulima kilimo cha matuta yanayosababisha maji kutuama ndani ya eneo la katikati ya mji.

Makosa

16. Itakuwa ni kosa chini ya Sheria Ndogo hii kwa mtu yeyote-

- (a) kujenga choo chini ya umbali wa mita sitini kutoka kisimani, bwawani, mtoni au chanzo kingine cha maji yanayotumika kwa matumizi ya binadamu;
- (b) kutoa kinyesi au kusababisha kinyesi, mkojo, maji machafu au yenye kinyesi kutoka kwenye choo chake, bafu lake au karo la kuoshea vyombo au nguo au kutoka kwenye bomba lolote linalochukua maji machafu na kuyatitirisha kwenye barabara, mitaa, kwenye mifereji ya maji ya mvua au mfereji wowote ulio wazi;
- (c) kutupa taka au kusababisha mtu mwingine atupe taka mahali popote pasiporuhusiwa na Halmashauri;
- (d) kuuza chakula katika eneo ambalo halijasajiliwa kwa ajili ya shughuli hiyo;
- (e) kuzika maiti katika eneo ambalo halikuainishwa kwa shughuli hiyo;

- (f) kutolipa ada ya taka kwa miezi miwili mfululizo;
- (g) kutembeza chakula mitaani bila kibali cha Halmashauri;
- (h) kucheza michezo au kuonyesha michezo au burudani katika maeneo yasiyoruhusiwa na Halmashauri;
- (i) kuegesha gari bovu na kuliacha kando ya barabara au kichochoro au eneo la wazi ambalo halijaidhinishwa kwa shughuli za gereji na kuliacha zaidi ya siku moja;
- (j) kulima ndani ya vyanzo vya maji;
- (k) kutokuwa na pipa la taka lenye mfuniko katika eneo la biashara;
- (l) kutokuwa na choo au kukutwa na choo kibovu au kilichojaa;
- (m) kukutwa na shimo la maji taka lililojaa au ambalo halina mfuniko;
- (n) kuziba kichochoro; na
- (o) kutokuwa na chombo maalumu cha kukusanyia taka ndani ya gari la abiria.

Adhabu

17. Mtu yeyote atakayekiuka masharti ya Sheria Ndogo hii atakuwa ametenda kosa na endapo akipatikana na hatia atatozwa faini isiyopungua Shilingi elfu hamsini na isiyozidi Shilingi laki tatu au kutumikia kifungo kisichozidi miezi kumi na miwili jela au adhabu zote mbili kwa pamoja faini na kifungo.

Kufifilisha
kosa

18. Mkurugenzi anaweza kumtoza mtu yeyote aliyetenda kosa chini ya Sheria Ndogo hii kiasi cha Shilingi elfu hamsini iwapo mkosaji atakiri kosa kwa hiari na kuwa tayari kujaza fomu maalumu iliyoambatishwa kwenye Jedwali la Pili la Sheria Ndogo hii.

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya aya ya 10)

ADA YA KUZOA TAKA

NA	AINA YA BIASHARA/MAENEO YA UZALISHAJI TAKA	MIJI YA KIBIASHARA (NKWENDA, MABIRA, ISINGIRO, MURONGO, RUBWERA- RWENKORO NGOADA KWA MWEZI (SHILINGI)	MAKAO MAKUU YA KATA TOFAUTI NA MIJI YA KIBIASHAR A ADA KWA MWEZI (SHILINGI)	MAKAO MAKUU YA VIJJI TOFAUTI NA MAKAO MAKUU YA KATA, ADA KWA MWEZI (SHILINGI)
1	Makazi ya Familia	1,000	800	500
2	Nyumba ya kulala wageni	10,000	8,000	5,000
3	Ofisi (Ya Umma na Binafsi)	2,000	1,000	5,00
4	Taasisi za Kifedha	10,000	5,000	3000
	Benki za kibiashara	10,000	5,000	3000
	Duka la kubadilishia pesa	10,000	5000	3000
5	VYAKULA NA VINYWAJI			
	Hotel	10,000	5,000	2,000
	Mgahawa	5,000	1,000	500
	Café (vitafunwa na vinywaji baridi)	8,000	3,000	1,500
	Duka la vyakula na vinywaji	8,000	3,000	1,500
	Grocery	8,000	3,000	1,500
	Bar (Pombe, vinywaji baridi na vikali)	10,000	4,000	2,000
	Bar na Mgahawa	10,000	5,000	2,000
	Bar na Nyumba ya Kulala Wageni	10,000	5,000	2,000

Sheria Ndogo ya Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa
Tangazo La Serikali Na. 897 (Linaendelea)

	Bar Nyumba ya Kulala wageni na Ukumbi wa Starehe	10,000	5,000	1,500
	Bar na ukumbi wa Starehe	5,000	3,000	2,000
	Bar na klabu ya usiku	10,000	5,000	1,000
6.	Bucha ya Nyama na Samaki wabichi	10,000/=	5,000/=	3,000
7	DUKA JUMLA NA REJA REJA			
	Vyakula na bidhaa Mchanganyiko	8000	3,000	1,000
	Nguo	8000	3,000	1,000
	Vifaa vya umeme	5,000	2,000	500
	Vifaa vya ujenzi	8,000	3,000	1,000
	Vitabu, shajara na zawadi	8000	3,000	1,000
	Sonara na vipodozi	8,000	3,000	1,000
	Vinywaji na pombe Kali	8,000	3,000	1,000
	Vipuri	8,000	3,000	1,000
	Vifaa chakavu	8,000	3,000	1,000
8.	KARAKANA NA VIWANDA			
	Fundi selemala na mashine ya mbao	10,000	5,000	2,000
	Karakana ya chuma (fitting and turning, welding etc)	10,000	5,000	2,000
	Karakana ya Magari	10,000	5,000	2,000
	Sonara na uhunzi wa vito	10,000	5,000	2,000
	Shughuli za vioo	10,000	5,000	2,000
	Mchapishaji	10,000	5,000	2,000
	Viwanda vikubwa kwa tani moja ya taka	20,000	10,000	5,000
	Viwanda vidogo kwa tani moja ya taka	10,000	5,000	3,000
9	BIASHARA NDOGO NDOGO			
	Fundi cherehani	10,000	5,000	2,000
	Fundi viatu	500	-	-
	Saluni ya nywele (kike na kiume)	2,000	1,000	500
	Dobi na dry cleaner	2,000	1,000	500
	Genge/Meza ya biashara			
	Watengeneza juice/barafu na bisi	1,000	500	-
	Wachoma chipsi na nyama choma	5,000	3,000	2,000
	Waosha magari, pikipiki na bajaji	2,000	1,000	500
	Mashine ya kusaga na/au kukoboa nafaka	5,000	3,000	2,000
	Waziba pancha mitaani	1,000	500	-
	Wauza mitumba ndani ya soko	500	-	-
	Wauza mitumba nje ya soko	3000	2,000	1,000
	Mama lishe	2000	1,000	500
10.	HUDUMA ZA AFYA			
	Duka la dawa baridi za binadamu	10,000	5,000	3,000
	Maabara binafsi ya vipimo	10,000	5,000	3,000

Sheria Ndogo ya Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa
Tangazo La Serikali Na. 897 (Linaendelea)

	Zahanati binafsi	10,000	5,000	3,000
	Hospitali binafsi	20,000	10,000	5,000
	Kituo cha Afya binafsi	15,000	8,000	5,000
	Madawa asilia	10,000	5,000	3,000
11	TAASISI ZA MAFUNZO			
	Shule Binafsi	20,000	10,000	5,000
	Chuo binafsi	30,000	15,000	8,000
12.	VITUO VYA MAFUTA			
	Kituo kikubwa	50,000	30,000	15,000
	Kituo kidogo	30,000	15,000	8,000
	Kituo cha mafuta ya taa	10,000	5,000	3,000
	Kituo cha kuuzia gesi	10,000	5,000	3,000
	Kibanda cha kuuzia mkaa	10,000	5,000	3,000
13	Duka la simu, kampuni ya simu na mnara wa simu	10,000	5,000	3,000
14	Taka za uvunaji nyumba kwa tani	20,000	10,000	5,000

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya aya ya 18)

HATI YA KUFIFILISHA KOSA

Mimi;nakiri KWA HIARI YANGU MWENYEWWE mbele ya; ambaye ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa, kwamba mnamo tarehe;..... ya Mwezi;..... Mwaka; nilitenda kosa la kukiuka masharti ya aya ya ya Sheria Ndogo ya Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa ya Mwaka 2023.

Kwa Mamlaka aliyopewa Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Rorya, niko tayari kulipa kiasi cha Ada au Ushuru ninaodaiwa pamoja na faini.

NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI YA KWELI NA NIMEYATOA MIMI MWENYEWWE KWA HIARI YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU:

Leo tarehe:..... ya Mwezi:..... Mwaka:.....
Jina:.....
Saini:.....

MBELE YANGU:

Jina:.....

Sheria Ndogo ya Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa
Tangazo La Serikali Na. 897 (Linaendelea)

Wadhifa:
Saini:
Tarehe:

Lakiri ya Halmashauri ya Kyerwa imegongwa kwenye sheria Ndogo hizi kufutia azimio lililopitishwa katika Mkutano wa Baraza la Madiwani Halmshauri ya Wilaya ya Kyerwa uliofanyika Tarehe Mwezi... Mwaka.... na Kushuhudiwa na Lakiri hiyo ikigongwa mbele ya :-

SACF. JAMES MARCO JOHN
Mkurugenzi Mtendaji
Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa

MH. BAHATI HENERICO
Mwenyekiti
Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa

NAKUBALI,

Dodoma,
20 Novemba, 2023

MOHAMED OMARI MCHENGERWA (MB)
Waziri wa Nchi – Ofisi ya Rais,
(Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa)